

Dr. Vig Károly – Chernel Istvánról

Elsőként Chernel Istvánról esett szó, akinek életrajzából dr. Vig Károly ragadott ki néhány érdekes, figyelemreméltó adatot. Kőszegi arisztokrata család sarjaként a századforduló legnagyobb magyar ornitológusa volt. Elsősorban madarak vonulásával kapcsolatos megfigyelései, felfedezései tették híressé. „Madártanból fakadó természetvédelmi gondolatai korát meghaladó értéket képviseltek” – állítja dr. Vig Károly. Chernel 1908-ban megalapította a szombathelyi múzeum Természeti Tárát, amelynek értékét becses madáranyagának odaajándékozásával is növelte. A madarakat a kiállításban biológiai csoportokba, életmódjuk, élőhelyük szerint rendszerezte el. Három kötetes madártani monográfiája azért is jelentős, mert ez volt az első magyar szerzőtől származó ilyen tartalommal bíró szakkönyv. Chernel – az előadó szerint – kilógott a délután során felidézett tudósok sorából, részint származása miatt, részint azért, mert birtokainak bérbeadásával megengedhette magának, hogy egész életét az ornitológiának szentelhesse.

Dr. Nagy Zoltán – Molnár Lajosról

Molnár Lajos Molnaszecsőd körjegyzőjeként Chernel Istvánnál egyszerűbb, szerényebb életet élt. A második világháború után jelentős madárpreparátumokat ajándékozott, vagy adott el az értéküknél jóval kedvezőbb áron a múzeumnak. Dr. Nagy Zoltán szerint Molnár Lajos külföldi múzeumokkal, kutatókkal való kiváló kapcsolatának köszönhetően, Molnaszecsődön a kor egyik legnagyobb hazai trópusi madárgyűjteményét állította össze, amelynek egyes példányai még ma is megtekinthetők Körmenten az Olcsai-Kiss Zoltán Általános Iskolában. A mai szemmel talán egyszerű embernek tűnő jegyző 1902-től a Magyar Ornitológiai Társaság tagja lett. Jelentős volt otthonában folytatott kulturális tevékenysége is: „*falujának motorja, szellemi atya volt*”, a helyi amatőr népi színjátszásban is aktív szerepet vállalt. A történet hallatán dr. Vig Károly szomorúan konstataálta, hogy napjainkra a falvak életét szellemileg is frissíteni képes, Molnár Lajoshoz hasonló értelmiségiek sajnos eltűntek. Dr. Nagy Zoltán határozottan kiállt amellett, hogy a mai muzeológusoknak – ahogy száz évvel korábbi elődeiknek – „elbűvölni, elvarázsolni, a tudást átadni” kell.

Dr. Balog Lajos – Gáyer Gyuláról

Gáyer Gyulához, törvényszéki bíróhoz fűződik a múzeum Természeti Tárának második fénykora (1923–1932). A herbárium fejlesztése, számos új gyűjtemény kialakítása fűződik az ő nevéhez. Dr. Balogh Lajos szerint Gáyer „az életet nagyon sokszínűen, sok szempontból megközelítő, nem mindennapi ember volt”. Egyik munkahelyéről átsétált a másikkra, a bíróságról szeretett múzeumába. Mint bíró különösen a házassági békeltető perekben könyvelt el nagy sikereket. Iskoláztatása révén került jogi pályára, de végül „a tudós kíváncsiság kihozta személyiségéből azokat az alkotásokat, amelyeket az utókorra hagyott”. A botanikus alacsony, zömök, igazi alpesi típusú ember volt, „génjeiben mélyen el lehetett ásva az alpesi tájakra való visszavágyódás”. E vidék legnagyobb botanikusának tekinthetjük. A szelídgesztenye magyarországi őshonos volát tudományos érvekkel támasztotta alá. Halálát követően megjelent egy kiadvány, amit a Vasi Szemle első számának tekinthetünk.

Dr. Kiss Gábor – Járdányi Paulovics Istvánról

Járdányi Paulovics István többször, rövidebb ideig tartózkodott Szombathelyen. Két nevezetes tevékenysége köti városunkhoz. Az egyik a romkert mozaikjával kapcsolatos publikáció közreadása, valamint a Savaria Múzeum kőtárának berendezése. Az általa felállított rend kisebb nagyobb módosítással, de még ma is nyomon követhető a lapidariumban. Dr. Kiss Gábor szerint Paulovics „elmélyült, alapos ember volt, mindent kicédelázott, kiírt”. Rendkívül fontos információkat tartalmazó cédulakatalógusa feltáratlan aranybányaként ma is megtalálható a Magyar Nemzeti Múzeum Adattárában.

Kutasi Nikoletta